

แนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชให้ สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ใช้บัณฑิต

ดร.สุมาลี สังข์ศรี*

Ph.D. (Non-Formal Education), ศาสตราจารย์ประจำ
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณภาพของบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในด้านทักษะพื้นฐาน ความสามารถทางวิชาชีพ ทักษะความสามารถส่วนบุคคล ทักษะการจัดระบบการงานและความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิต คณาจารย์และบุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชต่อคุณภาพของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ควรพัฒนา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 363 คน บัณฑิตระดับปริญญาตรีจากทุกสาขาวิชา จำนวน 572 คน คณาจารย์ 59 คน และบุคลากรจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง 50 คน รวมทั้งหมด 1,044 คน เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม 4 ชุด สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม และแบบสัมภาษณ์ 2 ชุด ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนามและจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์ จัดทำเป็นร่างแนวทางการพัฒนานักศึกษา แล้วนำเสนอในการสัมมนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาทางไกล 10 คน เพื่อรับข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแนวทางการพัฒนาบัณฑิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย 1) ด้านคุณภาพบัณฑิตพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ความรู้และทักษะทั้ง 5 กลุ่ม คือ ทักษะพื้นฐาน ความสามารถทางวิชาชีพ ทักษะความสามารถส่วนบุคคล ทักษะการจัดระบบการงาน และ

*กศ.บ. (เกียรตินิยม), ค.ม. (การศึกษาวิทยาศาสตร์), Ph.D. (Non-Formal Education) Monash University ศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ความรู้และเทคนิคเฉพาะด้านทั้งในภาพรวมและประเด็นย่อยมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตในระดับมาก และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อความรู้และทักษะเหล่านี้ของบัณฑิตในระดับมากเช่นกัน ยกเว้นประเด็นการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูด ด้วยการเขียน และความเข้าใจในภาษาอังกฤษที่ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจปานกลาง 2) ด้านคุณภาพที่ควรพัฒนาพบว่า ความรู้และทักษะที่บัณฑิต มสธ. ยังต้องพัฒนาเพิ่มเติมนั้นยังมีบ้างในทุกกลุ่มคือ ในกลุ่มทักษะพื้นฐาน บัณฑิตควรพัฒนา การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการเขียน การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูด และความเข้าใจภาษาอังกฤษ และ 3) ด้านแนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตซึ่งสังเคราะห์จากความคิดเห็นของทุกกลุ่ม ประกอบด้วย (1) ประเภทของความรู้และทักษะทั้ง 5 กลุ่มที่ควรพัฒนา (2) วิธีการหรือสื่อที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วยสื่อและวิธีการที่หลากหลาย และ (3) ช่วงเวลาในการพัฒนา ให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แรกเข้า ระหว่างการศึกษา จนถึงช่วงก่อนสำเร็จการศึกษา

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

Guidelines for Developing Quality of Graduates from Sukhothai Thammathirat Open University to Meet Employers' Expectations

Dr.Sumalee Sungsi

Ph.D. (Non-Formal Education), Professor in School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat University

Abstract

The objectives of this study were : 1) to study the opinions and satisfaction of the employers on the quality of STOU graduates in foundation skills, professional competencies, personal attributes, enterprise/business/organizational skills, and technical/domain-specific knowledge and skills; 2) to identify ideas and suggestions of the employers, the graduates, instructors and supporting staff of STOU for improving the quality of the graduates; and 3) to propose a set of guidelines for developing the quality of STOU graduates to meet the employers' expectations. The research samples comprised 363 employers, 572 bachelor's degree graduates from all faculties, 59 lecturers, and 50 staff members from related offices of the University, totally 1,044 people. Research instruments were four sets of questionnaire for 4 sample groups and two interview forms. The data from the field study and related literature were synthesized to develop the set of guidelines for improving quality of the graduates. The draft set of guidelines was presented to 10 distance education experts in a focus group seminar as suggestions for improvement. The data were analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

Main findings were : 1) for the quality of the graduates, the employers agreed that the overall and individual skills of the 5 groups of knowledge and skills were important at the high level to STOU graduates' work performance. The employers were also satisfied at the high level with these knowledge and skills of the graduates. Three skills: English speaking, writing and comprehension were satisfied at the moderate level; 2) it was suggested that STOU graduated should be improved

some individual skills within each of the 5 groups of knowledge and skills especially English speaking, writing and comprehension in the group of foundation skill; and 3) on the proposed guidelines for improving quality of the graduates, the set guidelines should include : (1) types of knowledge and skills in 5 groups; (2) several types of methods and media should be employed in terms of text books, electronic media and training activities; and (3) period of development, STOU graduates should be developed continuously at the beginning of the study, during the study, and before completing the study programme.

Keywords : Developing quality of bachelor's degree graduates, Sukhothai Thammathirat Open University, Employers expectations

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยแห่งที่ 11 ของรัฐ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2521 เป็นมหาวิทยาลัยเปิดซึ่งใช้ระบบการศึกษาทางไกล เพื่อมุ่งเปิดโอกาสและขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนทุกคนในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ไม่มีข้อจำกัดในด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพทางสังคม โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานแล้วและผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบปิด ให้ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้และประสบการณ์ ในการจัดการเรียนการสอนด้วยระบบการศึกษาทางไกล ผู้สอนจะถ่ายทอดเนื้อหาความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้เรียนผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองอยู่ที่บ้าน หรือที่ทำงาน หรือสถานที่ที่ตนสะดวกโดย ไม่ต้องเดินทางมาเข้าชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัย สื่อที่มหาวิทยาลัยใช้ในการถ่ายทอดความรู้นั้นเป็นสื่อประสม ซึ่งประกอบด้วย สื่อหลายชนิด การใช้สื่อประสมในระยะแรกของการเปิดการเรียนการสอนนั้น มหาวิทยาลัยใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก และมีรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง ซีดี วีซีดี การสอนเสริมและการฝึกปฏิบัติเป็นสื่อเสริม ในระยะต่อมา มหาวิทยาลัยได้มีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเปิดสอนตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาเอกใน 12 สาขาวิชา (คณะ) และแต่ละปีมีผู้สำเร็จการศึกษามากกว่าหนึ่งหมื่นคน (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2559)

มหาวิทยาลัยมุ่งจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตมีความรู้ที่ครอบคลุมสมบูรณ์ ในศาสตร์ที่ศึกษาและสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติ

งานและการดำเนินชีวิต มหาวิทยาลัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแต่ละหลักสูตรให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพ นอกจากนี้ ยังต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตและความต้องการของสังคมอีกด้วย ซึ่งการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตและความต้องการของสังคมนั้นนับว่า เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่สังคมเป็นสังคมแบบไร้พรมแดน บัณฑิตจะต้องมีความรู้และทักษะที่มีความเป็นสากลที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน Kay (2010) ได้กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนพึงมีประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศออสเตรเลีย (Department of Education, 2016) ได้กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตไว้ 7 กลุ่มคือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการเรียนรู้ และการทำงานอย่างอิสระ ความสามารถในการเรียนรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม สำหรับของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) สำหรับบัณฑิตในระดับปริญญาตรีว่า ต้องมีคุณลักษณะ 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ความรู้ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนและบัณฑิตดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญแก่บุคคลในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกในปัจจุบัน ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรต้องปลูกฝังและสร้างให้เกิดขึ้นในผู้ที่สำเร็จการศึกษาหรือผู้ที่เป็นบัณฑิต เพื่อจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคมยุคปัจจุบัน

ผู้วิจัย ในฐานะผู้สอนหลักสูตรปริญญาตรีของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาบางส่วน จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ในช่วงปี 2557 พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับความรู้ความสามารถของบัณฑิตในเชิงวิชาการ ในเชิงความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานและความตั้งใจในการทำงาน ผู้ใช้บัณฑิตมีข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มพูนทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ และจากการสอบถามคณาจารย์ท่านอื่น ๆ พบว่า ท่านได้มีการติดตามผลบัณฑิตจากผู้ใช้บัณฑิตบ้างเช่นกัน พบว่ามีผลใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม การติดตามผลผู้ใช้บัณฑิตดังกล่าว เป็นเพียงส่วนหนึ่งของนักศึกษาในบางหลักสูตรเท่านั้นและยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการ หากได้มีการทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตปริญญาตรีให้ครบทุกหลักสูตรและศึกษาอย่างกว้างขวางในประเด็นต่าง ๆ อย่างรอบด้าน จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร ปรับปรุงระบบการเรียนการสอน เพื่อจะได้ผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของหน่วยงานและองค์กรผู้ใช้บัณฑิตตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยและสังคมโลก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตตลอดจนตัวบัณฑิตเอง คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อคุณภาพของบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ในด้านทักษะพื้นฐาน ความสามารถทางวิชาชีพ ทักษะ ความสามารถส่วนบุคคล ทักษะการจัดระบบงานและความรู้และเทคนิคเฉพาะด้านของผู้ใช้บัณฑิต
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านคุณภาพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชที่ควรพัฒนาของผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิต คณาจารย์และบุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยบุคคล 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บัณฑิตระดับปริญญาตรีจากทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2557-2558 และอาศัยอยู่ในทุกภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีจำนวน 12,964 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ตามตารางสุ่มกลุ่มตัวอย่างของ Yamane, 1967) ควรจะเป็น 378 คน ผู้วิจัยจึง

กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายให้กระจายครอบคลุมทุกสาขาวิชา

นอกจากนั้นผู้วิจัยเลือกบัณฑิตจากแต่ละสาขาวิชา แบบเจาะจง สาขาวิชาละ 3 คน รวม 33 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

กลุ่มที่ 2 ผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตในกลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยขอผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของบัณฑิต 400 คนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในกลุ่มที่ 1 ให้เป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บัณฑิต นอกจากนั้น ผู้วิจัยเลือกผู้ใช้บัณฑิตแบบเจาะจงอีก 30 คน เพื่อสัมภาษณ์เพิ่มเติมให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

กลุ่มที่ 3 คณาจารย์ที่สอนสาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งมีจำนวน 300 คน ผู้วิจัยสุ่มคณาจารย์ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละสาขาวิชาให้ได้กลุ่มตัวอย่างคณาจารย์ 80 คน

กลุ่มที่ 4 บุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสนับสนุนการศึกษา ได้แก่ สำนักทะเบียนและวัดผล สำนักบริการการศึกษา สำนักบรรณสารสนเทศ ศูนย์สารสนเทศและศูนย์วิทย์พัฒนา 10 แห่งของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงบุคลากรมาหน่วยงานละ 10 คน จาก 4 หน่วยงานและสำหรับบุคลากรของศูนย์วิทย์พัฒนา 10 ศูนย์ สุ่มมาศูนย์ฯ ละ 3 คน ได้ 30 คน รวมกลุ่มตัวอย่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 70 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม = 1,013 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 4 ชุด สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม และแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้ใช้บัณฑิต และแบบสัมภาษณ์บัณฑิต

เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิตประกอบด้วย 3 ตอนคือ *ตอนที่ 1* ข้อมูลทั่วไป *ตอนที่ 2* ความคิดเห็นต่อความสำคัญของความรู้และทักษะต่อการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจในความรู้และทักษะของบัณฑิต *ตอนที่ 3* เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้และทักษะของบัณฑิตที่ยังควรต้องพัฒนา ส่วนแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตคณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 2 ตอนคือ *ตอนที่ 1* ข้อมูลทั่วไป *ตอนที่ 2* ความรู้และทักษะของบัณฑิตที่ควรต้องพัฒนา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและให้คำแนะนำ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต แล้วนำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมโดยใช้หลายวิธี ได้แก่ ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต แจกแบบสอบถามแก่บัณฑิตที่มาขอรับปริญญา เพื่อฝากแบบสอบถามไปให้ผู้ใช้บัณฑิต และขอความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทย์พัฒนา 10 แห่งทั่วประเทศ ให้รวบรวมข้อมูลเมื่อบัณฑิตไปติดต่อที่ศูนย์วิทย์พัฒนา ส่วนข้อมูลจากคณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสาขาวิชาและหน่วยงานของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนคำถามปลายเปิดและผลจากการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามทั้งหมดมาสังเคราะห์ จัดทำเป็นร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต จากนั้นผู้วิจัยได้จัดสัมมนาเพื่อนำร่างแนวทางเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน แล้วนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ปฏิบัติงานของบัณฑิตในระดับมากทุกกลุ่ม โดยกลุ่มที่ได้คะแนนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ ทักษะความสามารถส่วนบุคคล รองลงมาคือ ความสามารถทางวิชาชีพ ในด้านความพึงพอใจผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อทักษะทั้ง 5 กลุ่มของบัณฑิตในระดับมากทุกกลุ่ม โดยกลุ่มที่ได้รับ ความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ ทักษะความสามารถส่วนบุคคล รองลงมาคือ ความสามารถทางวิชาชีพ โดยความแตกต่างระหว่างความสำคัญกับความพึงพอใจอยู่ระดับน้อยทุกกลุ่ม ดังตารางที่ 1

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณภาพของบัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ความรู้และทักษะทั้ง 5 ด้าน หรือ 5 กลุ่ม มีความสำคัญต่อการ

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อความสำคัญของทักษะด้านต่าง ๆ ในภาพรวมต่อการปฏิบัติงานและความพึงพอใจต่อทักษะแต่ละด้านของบัณฑิต มสธ. (n = 363)

ความรู้และทักษะแต่ละด้าน ในภาพรวม	ความสำคัญ ต่อการปฏิบัติงาน			ความพึงพอใจ			ความแตกต่าง	แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ทักษะพื้นฐาน	3.75	0.51	มาก	3.51	0.46	มาก	0.24	น้อย
2. ความสามารถทางวิชาชีพ	4.19	0.45	มาก	3.95	0.49	มาก	0.24	น้อย
3. ทักษะความสามารถส่วนบุคคล	4.40	0.50	มาก	4.21	0.45	มาก	0.19	น้อย
4. ทักษะด้านการจัดระบบงาน	4.12	0.46	มาก	3.89	0.46	มาก	0.23	น้อย
5. ความรู้และทักษะเฉพาะด้าน	4.16	0.49	มาก	3.81	0.57	มาก	0.35	น้อย

นอกจากความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อทักษะ 5 กลุ่มในภาพรวมดังตารางที่ 1 แล้ว ยังมีผล

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อทักษะในแต่ละกลุ่มในรายประเด็น ดังนี้

1.1 กลุ่มทักษะพื้นฐาน ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นต่อทักษะกลุ่มนี้ในภาพรวมว่า มีความสำคัญต่อการทำงานของบัณฑิตในระดับมาก และมีความพึงพอใจในระดับมากต่อทักษะกลุ่มนี้ในบัณฑิต มสธ. ความแตกต่างระหว่างความสำคัญกับความพึงพอใจ มีค่าอยู่ในระดับน้อย โดยทักษะด้านที่ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า สำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทักษะอื่น ๆ คือ ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และมีความพึงพอใจต่อทักษะด้านนี้ของบัณฑิต มสธ. ในระดับมาก ลำดับรองลงมาคือ ทักษะการรู้ข้อมูลข่าวสาร (Information Literacy) และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อทักษะนี้ของบัณฑิต มสธ. ในระดับมาก ส่วนทักษะที่ได้ความสำคัญระดับมากแต่คะแนนรองลงมา และได้ค่าความพึงพอใจระดับปานกลางคือ การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการเขียน ความเข้าใจในภาษาอังกฤษ และการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูด

1.2 กลุ่มความสามารถทางวิชาชีพ ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นต่อทักษะกลุ่มนี้ในภาพรวมว่า มีความสำคัญต่อการทำงานของบัณฑิตในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อทักษะกลุ่มนี้ในภาพรวมของบัณฑิต มสธ. ในระดับมากมีค่าความแตกต่างระหว่างความสำคัญกับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ทักษะกลุ่มนี้ด้านที่ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ ทักษะความร่วมมือ และมีความพึงพอใจต่อทักษะนี้ในระดับมาก รองลงมาคือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาและมีความพึงพอใจต่อทักษะด้านนี้ของบัณฑิต มสธ. ในระดับมาก (แต่ค่าเฉลี่ยค่อนข้างน้อย)

1.3 กลุ่มทักษะความสามารถส่วนบุคคล ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นต่อทักษะกลุ่มนี้ในภาพรวมว่า มีความสำคัญต่อการทำงานของบัณฑิตในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อทักษะกลุ่มนี้ของบัณฑิต มสธ. ในภาพรวมในระดับมาก ค่าความแตกต่างระหว่างความสำคัญกับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาด้านย่อย ๆ พบว่า ด้านที่ผู้ใช้บัณฑิตให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความพึงพอใจต่อทักษะด้านนี้ของบัณฑิต มสธ. ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ และมีความพึงพอใจต่อทักษะด้านนี้ของบัณฑิต มสธ. ในระดับมาก

1.4 กลุ่มทักษะการจัดระบบงาน ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นต่อทักษะในกลุ่มนี้ในภาพรวมว่า มีความสำคัญต่อการทำงานของบัณฑิตในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อทักษะนี้ในภาพรวมของบัณฑิต มสธ. ในระดับมาก ความแตกต่างระหว่างความสำคัญกับความพึงพอใจต่อทักษะนี้อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาด้านย่อย ๆ พบว่า ด้านการบริหารเวลามีค่าเฉลี่ยระดับมาก ซึ่งสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อด้านนี้อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ทักษะการจัดระบบและการวางแผน และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อทักษะด้านนี้ของบัณฑิต มสธ. ในระดับมาก (แต่ค่าเฉลี่ยค่อนข้างน้อย) ดังตัวอย่างในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อความสำคัญของทักษะการจัดระบบงานต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต และความพึงพอใจต่อทักษะด้านนี้ของบัณฑิต มสธ. (n = 363)

การจัดระบบงาน	ความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน			ความพึงพอใจ			ความแตกต่าง	แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ทักษะการจัดระบบและ การวางแผน	4.23	0.51	มาก	3.81	0.62	มาก	0.42	น้อย
2. การบริหารเวลา	4.30	0.53	มาก	4.05	0.56	มาก	0.25	น้อย
3. ทักษะการผลิตผลงาน	4.14	0.61	มาก	3.99	0.58	มาก	0.15	น้อย
4. ทักษะการเป็นผู้นำ	4.15	0.60	มาก	3.90	0.60	มาก	0.25	น้อย
5. ทักษะการตัดสินใจ	4.22	0.54	มาก	3.95	0.51	มาก	0.27	น้อย
6. ทักษะการประกอบธุรกิจ/ การประกอบการ	3.70	0.86	มาก	3.66	0.65	มาก	0.04	น้อย
เฉลี่ยรวม	4.12	0.46	มาก	3.89	0.46	มาก	0.23	น้อย

1.5 กลุ่มความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน

ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่า ความรู้และทักษะในกลุ่มนี้โดยภาพรวมมีความสำคัญต่อการทำงานของบัณฑิตในระดับมากและมีความพึงพอใจต่อความรู้และทักษะกลุ่มนี้ โดยภาพรวมของบัณฑิต มสธ. ในระดับมาก โดยความแตกต่างระหว่างความสำคัญกับความพึงพอใจมีค่าระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาด้านย่อย ๆ พบว่าด้านที่ได้รับความสำคัญระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อทักษะนี้ ในระดับมาก รองลงมาคือ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อทักษะนี้ในระดับมาก (แต่ค่าเฉลี่ยค่อนข้างน้อย)

2. ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิตคณาจารย์ และบุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของมสธ. ต่อคุณภาพบัณฑิตมสธ. ที่ควรต้องพัฒนา

2.1 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ควรมีการพัฒนาความรู้และทักษะใน 5 กลุ่มแก่บัณฑิตมสธ. ในระดับปานกลางและระดับน้อย ระดับปานกลาง ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน ความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน ความสามารถทางวิชาชีพ และทักษะการจัดระบบงาน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ยังควรต้องพัฒนาระดับน้อยคือ ทักษะความสามารถส่วนบุคคล

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่มพบว่า ในกลุ่มทักษะพื้นฐานผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า ควรพัฒนาบัณฑิต มสธ. ในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยประเด็นที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่นมี 2 ประเด็นเท่ากันคือ การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูด ความเข้าใจในภาษาอังกฤษ และการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการเขียน

กลุ่มความสามารถทางวิชาชีพผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า ควรพัฒนาบัณฑิต มสธ. ในระดับ

ปานกลาง 4 ประเด็น และระดับน้อย 2 ประเด็น ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา รองลงมา คือ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และทักษะการวิเคราะห์

กลุ่มทักษะความสามารถส่วนบุคคล ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า ควรพัฒนาบัณฑิต มสธ. ต่อ ทักษะกลุ่มนี้ในระดับน้อยทุกประเด็น ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับคนต่างภาษาต่างวัฒนธรรม รองลงมาคือ การพึ่งพาตนเอง

กลุ่มทักษะการจัดระบบการงาน ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า ควรพัฒนาบัณฑิต มสธ. ต่อทักษะในกลุ่มนี้ในระดับปานกลางทุกประเด็นโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการจัดระบบและวางแผน รองลงมาคือ ทักษะด้านผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ

กลุ่มความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า ควรพัฒนาบัณฑิต มสธ. ต่อทักษะในกลุ่มนี้ในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองลงมาคือ มาตรฐานการทำงานในระดับสากล และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ใช้บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิตส่วนมากมีความคิดเห็นต่อความสามารถในการปฏิบัติงานในภาพรวมของบัณฑิต มสธ. ว่า คล้ายคลึงกับมหาวิทยาลัยอื่น รองลงมาเห็นว่าดีกว่ามหาวิทยาลัยอื่น ๆ หากมีการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานระหว่างบัณฑิต มสธ. กับบัณฑิตมหาวิทยาลัยอื่น ผู้ใช้บัณฑิตมากกว่าครึ่งระบุว่าน่าจะเลือกบัณฑิตจาก มสธ. และรองลงมาระบุว่า

เลือกแน่นอนส่วนความรู้และทักษะที่เสนอแนะว่าควรพัฒนาบัณฑิต มสธ. เพิ่มเติม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา คุณธรรมและวินัยในการทำงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความรู้ประวัติศาสตร์ของชาติ

2.2 ความคิดเห็นของบัณฑิต

บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ยังควรต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะทั้ง 5 กลุ่ม ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ ทักษะพื้นฐาน รองลงมาคือ ความสามารถทางวิชาชีพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ในกลุ่มทักษะพื้นฐาน บัณฑิตมีความเห็นว่า พวกเขาควรได้รับการพัฒนาในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยประเด็นที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูด รองลงมาคือ การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการเขียน

ในกลุ่มความสามารถทางวิชาชีพ บัณฑิตมีความเห็นว่าพวกเขาควรได้รับการพัฒนาในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยประเด็นที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และทักษะความร่วมมือ

ในกลุ่มทักษะความสามารถส่วนบุคคล บัณฑิตมีความเห็นว่า พวกเขาควรได้รับการพัฒนาในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยประเด็นที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการเป็นผู้นำ รองลงมาคือ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการจัดระบบและการวางแผน

ในกลุ่มความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน บัณฑิตมีความเห็นว่า พวกเขาควรได้รับการพัฒนาในระดับปานกลางทุกประเด็นโดยประเด็นที่

ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองลงมาคือ ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ และความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานของกรอบในระดับสากล

นอกจากนั้น จากการสอบถามถึงความรู้และทักษะด้านอื่นๆ บัณฑิตเสนอความรู้และทักษะต่อไปนี้ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศ ภาษาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน การสื่อสารเทคโนโลยี กฎหมาย

สำหรับวิธีการในการพัฒนาความรู้และทักษะ บัณฑิตเสนอหลายวิธี เช่น การฝึกฝนด้วยตนเอง การอบรม การศึกษาเพิ่มเติม การฝึกปฏิบัติในชุดวิชา การศึกษาคูงาน การฝึกงาน การมีคู่มือให้ศึกษา เป็นต้น

บัณฑิตระบุว่า สิ่งที่บัณฑิตได้รับการปลูกฝังจากมหาวิทยาลัยมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ การค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดแบ่งเวลา การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นทีม ความอดทน ความรับผิดชอบ

2.3 ความคิดเห็นของคณาจารย์

คณาจารย์มีความคิดเห็นว่า บัณฑิต มสธ. ควรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะทั้ง 5 กลุ่มในระดับมาก โดยกลุ่มทักษะพื้นฐานได้ค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า ในกลุ่มทักษะพื้นฐาน คณาจารย์เห็นว่า ควรพัฒนาระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ความเข้าใจภาษาอังกฤษ การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูด และการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการอ่าน ตามลำดับ

ในกลุ่มความสามารถทางวิชาชีพ คณาจารย์เห็นว่า ควรพัฒนามากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เท่ากับทักษะการสรุปความ รองลงมาคือ ทักษะการคิดวิเคราะห์

ในกลุ่มความสามารถส่วนบุคคล คณาจารย์มีความเห็นว่า ควรพัฒนาในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และการพึ่งพาตนเอง ตามลำดับ

ในกลุ่มทักษะการจัดระบบการทำงาน คณาจารย์มีความเห็นว่า ควรพัฒนาระดับมาก 5 ประเด็น และปานกลาง 1 ประเด็น ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการผลิตงาน การบริหารเวลา และทักษะการจัดระบบและวางแผน ตามลำดับ

ในกลุ่มความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน คณาจารย์มีความเห็นว่า ควรพัฒนาในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามลำดับ

นอกจากนั้น ยังมีความรู้และทักษะที่คณาจารย์เสนอเพิ่มเติมที่ต่างไปจากทักษะที่เสนอแล้วข้างต้น ได้แก่ ICT การสืบค้นข้อมูล ทักษะการนำเสนองาน และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ส่วนวิธีการในการพัฒนาความรู้และทักษะ คณาจารย์เสนอหลายวิธี ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาในชุดวิชาแล้วให้ศึกษาจากชุดวิชา เพิ่มในการฝึกอบรมประสบการณ์วิชาชีพ จัดฝึกอบรมเพิ่มเติม จัดทำสื่อเสริมให้ความรู้ ให้ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ ให้ฝึกฝนระหว่างการทำงาน

2.4 ความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่าเป็นดี มสธ. ควรได้รับการพัฒนาทักษะทั้ง 5 กลุ่มในระดับมากทุกกลุ่ม โดยกลุ่มที่ได้ค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ ความสามารถทางวิชาชีพ

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า ในกลุ่มทักษะพื้นฐาน บุคลากรเห็นว่า ควรพัฒนาในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูด ความเข้าใจในภาษาอังกฤษ และการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการเขียน ตามลำดับ

ในกลุ่มความสามารถทางวิชาชีพ บุคลากรเห็นว่า บัณฑิตควรได้รับการพัฒนาในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการสรุปความ และทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามลำดับ

ในกลุ่มทักษะความสามารถส่วนบุคคล บุคลากรเห็นว่า บัณฑิตควรได้รับการพัฒนาในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ความสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ ตามลำดับ

ในกลุ่มทักษะการจัดระบบการทำงาน บุคลากรเห็นว่า ควรพัฒนาระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ การบริหารเวลา รองลงมาเท่ากันคือ ทักษะการจัดระบบและการวางแผน และทักษะความเป็นผู้นำ

ในกลุ่มความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน บุคลากรเห็นว่า ควรพัฒนาระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ทักษะ

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ และความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของหน่วยงาน ตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังมีความรู้และทักษะที่บุคลากรเสนอเพิ่มเติม ได้แก่ ทักษะด้าน ICT ทักษะการนำเสนอ ทักษะการพูดในที่ชุมชน

ส่วนวิธีการในการพัฒนาความรู้และทักษะ บุคลากรเสนอหลายวิธี เช่น การประเมินความรู้และทักษะเมื่อแรกเข้าแล้วจัดกลุ่มเพื่อพัฒนา บรรจุในทุกหลักสูตร จัดฝึกอบรมระยะสั้น จัดสอนออนไลน์ ฝึกในระหว่างการฝึกอบรม ประสพการณ์วิชาชีพ เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

แนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต มสธ. ประกอบด้วย ประเภทของความรู้และทักษะที่ควรพัฒนา วิธีการในการพัฒนา และช่วงเวลาในการพัฒนา ซึ่งเป็นการพัฒนาตลอดระยะเวลาของการศึกษา ตั้งแต่แรกเข้าจนสำเร็จการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ช่วงการปฐมนิเทศ ในการปฐมนิเทศ นักศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น จะเน้นการให้ความรู้เบื้องต้นใน 2 ประเด็นใหญ่ คือ ความรู้เกี่ยวกับการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล และการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หลังจากการปฐมนิเทศแล้ว เมื่อนักศึกษาเข้าสู่ระบบการเรียนจึงเริ่มให้ความรู้และส่งเสริมความรู้และทักษะทั้ง 5 กลุ่ม ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

3.2 ช่วงเริ่มศึกษา ช่วงเริ่มศึกษา เป็นการให้ความรู้และทักษะในกลุ่มทักษะพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย การให้เรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้งด้าน

การอ่าน เขียน ฟัง พูด ความเข้าใจภาษาอังกฤษ รวมทั้ง ทักษะการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล ทักษะ ICT และทักษะการแสวงหาความรู้ ค้นคว้า ความรู้ วิธีการคือ บรรจุเนื้อหาเหล่านี้ในชุดวิชา พื้นฐาน ซึ่งชุดวิชาจะมีทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.3 ช่วงระหว่างศึกษา ช่วงระหว่างศึกษา เป็นการปลูกฝังความรู้และทักษะในอีก 4 กลุ่มคือ กลุ่มความสามารถทางวิชาชีพ กลุ่มทักษะความสามารถส่วนบุคคล กลุ่มทักษะการจัดระบบงาน และกลุ่มความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน รวมทั้งเพิ่มกลุ่มความรู้และทักษะด้านอื่น ๆ ซึ่งวิธีการหรือสื่อในการปลูกฝังความรู้ทักษะในแต่ละด้านย่อย ๆ จะใช้วิธีการและสื่อที่ต่าง ๆ กัน เช่น จัดทำเป็นชุดวิชาใหม่ ให้ศึกษา ทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ CD/VCD สื่อออนไลน์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ จัดอบรมระยะสั้น จัดในกิจกรรมชมรมนักศึกษา สอดแทรกในชุดวิชา ที่มีอยู่แล้ว เป็นต้น

3.4 ช่วงก่อนสำเร็จการศึกษา ในช่วงก่อนสำเร็จการศึกษานี้ ความรู้และทักษะใน 4 กลุ่ม ที่ให้ในช่วงระหว่างศึกษา อาจบางด้านที่ต้องการเน้นมาให้ความรู้ ทักษะ เพิ่มเติมในช่วงนี้ซ้ำอีก เช่น กลุ่มความสามารถทางวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะการสรุปความคิดรวบยอด ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม กลุ่มทักษะการจัดระบบงาน เช่น ทักษะการจัดระบบและวางแผน ทักษะการตัดสินใจ เป็นต้น ทักษะเหล่านี้นำมาให้เพิ่มเติมในช่วงก่อนสำเร็จการศึกษาอีก เพราะจำเป็นต้องนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ส่วนวิธีการหรือสื่อใช้หลายวิธี เช่น สอดแทรกไปในชุดวิชาที่ต้องศึกษาในภาค การศึกษาท้าย ๆ จัดอบรมระยะสั้น จัดในกิจกรรม ประสพการณ์วิชาชีพ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจ การอภิปรายดังต่อไปนี้ คือ

1. คุณภาพของบัณฑิต มสธ. ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ความรู้และทักษะใน 5 กลุ่มคือ ทักษะพื้นฐาน ความสามารถทางวิชาชีพ ทักษะความสามารถส่วนบุคคล ทักษะจัดระบบแผนงานและความรู้ และเทคนิคเฉพาะด้าน ทั้งในภาพรวมและประเด็นย่อย ๆ ภายในแต่ละกลุ่มทุกประเด็นมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตในระดับมาก และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อความรู้และทักษะเหล่านี้ของบัณฑิต มสธ. ในระดับมากเช่นกัน ทั้งในภาพรวมและ 26 ประเด็นย่อย มีเพียง 3 ประเด็นย่อยที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจปานกลางคือ ประเด็นในกลุ่มทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้วยการพูด ด้วยการเขียน และความเข้าใจในภาษาอังกฤษ

การที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในความรู้ และทักษะของบัณฑิต มสธ. ทั้ง 5 กลุ่ม และราย ประเด็นย่อยถึง 26 ใน 29 ประเด็น ในระดับมาก นั้น แสดงว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชสามารถจัดการเรียนการสอนด้วยระบบการศึกษาทางไกลได้อย่างมีคุณภาพ ผลิตบัณฑิตได้เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บัณฑิต เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะเมื่อพิจารณาระบบการจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชพบว่า มีการจัดเตรียมการอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอนตามหลักการของการจัดการศึกษาทางไกลซึ่งให้ไว้โดยนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ McKenzie and others (1975), Perry (1977), Daniel and other (1982), Keegan (1986), Holmberg (1977) มหาวิทยาลัย มีการวางแผน

การจัดหาข้อมูลการดำเนินการ และการตรวจสอบทุกขั้นตอน นอกจากนั้น ยังมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมในทุกขั้นตอนเช่นกัน เริ่มตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร มีการศึกษาสภาพความต้องการของสังคม และนำข้อมูลทั้งหมดมาวางแผนพัฒนา นอกจากนั้น ยังมีผู้เชี่ยวชาญมาเป็นกรรมการและร่วมวิพากษ์หลักสูตร การผลิตเอกสารการสอน การผลิตสื่ออื่น ๆ การสอนเสริม การจัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ จนถึงการออกข้อสอบเพื่อการประเมินผล ดำเนินการเป็นระบบเช่นเดียวกัน และจากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจมากต่อความรู้ และทักษะของบัณฑิต มสธ. นั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมหาวิทยาลัย North Dakota University (2011) ซึ่งได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต เพื่อจะได้ทราบว่า มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาได้สนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในระดับใด โดยทำการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน ด้านทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน ผู้ใช้บัณฑิตให้ความเห็นระดับพึงพอใจถึงพึงพอใจมาก ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน ผู้ใช้บัณฑิตให้ความเห็นระดับพึงพอใจมากถึงพึงพอใจมากที่สุด ส่วนในด้านทักษะทั่วไป ผู้ใช้บัณฑิตให้ความเห็นระดับพึงพอใจถึงพึงพอใจมาก และในด้านทักษะเฉพาะ ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่ให้ความเห็นระดับพึงพอใจ มีเพียงบางข้อที่ยังไม่ค่อยพึงพอใจ

2. ความรู้และทักษะที่บัณฑิต มสธ. ยังต้องพัฒนาเพิ่มเติม พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า ควรพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ แก่บัณฑิตในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่ควรพัฒนาในแต่ละกลุ่มมีดังนี้ กลุ่มทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การสื่อสารภาษา

อังกฤษด้วยการเขียน การสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูด และความเข้าใจภาษาอังกฤษ กลุ่มความสามารถทางวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะการผลิตวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และทักษะการวิเคราะห์ กลุ่มทักษะการจัดระบบงาน ได้แก่ ทักษะการจัดระบบและวางแผน ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการตัดสินใจ กลุ่มความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มาตรฐานการทำงานในระดับสากล และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มทักษะความสามารถส่วนบุคคล ซึ่งผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า ควรปรับปรุงระดับน้อย ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ ความสามารถในการทำงานร่วมกับคนต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม และการพึ่งพาตนเอง นอกจากนั้น มีความรู้และทักษะที่ผู้ใช้บัณฑิตเสนอเพิ่มเติม ได้แก่ คุณธรรมและวินัยในการทำงาน ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศ เมื่อพิจารณาความรู้และทักษะที่บัณฑิตควรได้รับการพัฒนาจะเห็นได้ว่า เป็นความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบัน รวมทั้งการมีคุณธรรมและวินัยในการทำงานนั้น ถือเป็นสิ่งที่สำคัญในการปฏิบัติ ถึงแม้บัณฑิตจะมีความรู้และทักษะทุกด้าน แต่หากขาดคุณธรรมแล้ว ความรู้และทักษะที่มีจะไม่มีความค่า การมีวินัยในการปฏิบัติงานจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จ นอกจากนั้น การมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจภาพรวมของการทำงาน เข้าใจเส้นทางความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ความรู้และทักษะที่ผู้ใช้บัณฑิตเสนอให้บัณฑิตได้รับการพัฒนานั้น นับว่าสอดคล้องกับการกำหนดคุณลักษณะของ

บัณฑิตปริญญาตรีของไทยในกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ ได้แก่ การมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ศึกษา การแสวงหาความรู้และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ 3) ทักษะทางปัญญา ได้แก่ ทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา การตัดสินใจ ทักษะเฉพาะในวิชาชีพ 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ สามารถวิเคราะห์ปัญหา สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้ภาษาไทยและ/หรือภาษาต่างประเทศสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่กำหนดไว้โดยกระทรวงศึกษาธิการของประเทศออสเตรเลีย (Department of Education, Australia, 2016) ซึ่งกำหนดคุณลักษณะไว้ 7 กลุ่มคือ 1) ทักษะการสื่อสารด้วยการพูดและการเขียน 2) ทักษะการคิด 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ ICT 5) ความสามารถในการเรียนรู้และทำงานอย่างอิสระ 6) ความสามารถในการเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 7) ความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม วัฒนธรรม และประเทศชาติ

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต
มสธ. ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตพบว่าได้แนวทางฯ ประกอบด้วย 1) ประเภทของความรู้และทักษะที่ควรพัฒนา 2) วิธีการหรือสื่อที่ใช้ในการพัฒนา และ 3) ช่วงเวลาในการพัฒนา ซึ่งในส่วนของประเภทของความรู้และทักษะที่ควรพัฒนานั้นครอบคลุมความรู้และทักษะใน 5 กลุ่ม สำหรับในส่วนของ 2) วิธีการหรือสื่อที่ใช้ในการพัฒนา และ

3) ช่วงเวลาในการพัฒนานั้น แนวทางการพัฒนาบัณฑิตนี้ ได้เสนอให้พัฒนานักศึกษาปริญญาตรีทุกระยะ ตั้งแต่แรกเข้า ระหว่างการศึกษา จนถึงช่วงก่อนสำเร็จการศึกษา ช่วงเริ่มศึกษาให้พัฒนากลุ่มทักษะพื้นฐานแก่นักศึกษาด้วยวิธีการผลิตชุดวิชาให้เรียน ในชุดวิชาอาจจะมีสื่อประสมหลายชนิด สำหรับความรู้และทักษะอีก 4 กลุ่มที่เหลือรวมทั้งทักษะอื่น ๆ เพิ่มเติม ให้จัดแก่นักศึกษาทั้งช่วงระหว่างศึกษา และช่วงก่อนจบการศึกษา โดยพิจารณาเลือกช่วงเวลาให้เหมาะสมกับประเภทของทักษะ สำหรับวิธีการนั้น ผลการวิจัยเสนอให้ใช้หลายวิธี ทั้งการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ การสอดแทรกเนื้อหาในวิชาที่มีอยู่แล้ว การจัดกิจกรรมในชมรมนักศึกษาและการฝึกการอบรมเฉพาะ รวมทั้งการอบรมในกิจกรรมประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลซึ่งกล่าวไว้โดย นักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ วิจิตร ศรีสอาน และคณะ (2534) ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2534) McKenzie and others (1975), Perry (1977), Daniel and other (1982), Keegan (1986), Holmberg (1989) ซึ่งสรุปได้ว่า เป็นการศึกษาที่ผู้สอนถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมทั้งใช้วิธีการต่างเสริมเพิ่มเติม ทั้งนี้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่พื้นฐานไปก่อนจนถึงเนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เนื้อหาบางประเภทอาจต้องฝึกปฏิบัติเสริมด้วย การให้ความรู้และทักษะต่าง ๆ นั้นดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกระยะ ตั้งแต่แรกเข้าศึกษาไปจนจบการศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ใช้บัณฑิต มีความพึงพอใจในความรู้และทักษะของบัณฑิต ทั้ง 5 กลุ่มในระดับมาก แสดงว่า ระบบการจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรที่จะรักษาคุณภาพการจัดการศึกษาเช่นนี้ไว้ และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษและการเข้าใจภาษาอังกฤษ เป็นเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มในการวิจัยนี้มีความความเห็นตรงกันว่า ควรพัฒนาบัณฑิตของ มสธ. ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาษาอังกฤษแก่บัณฑิตเป็นพิเศษ เพราะเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างหนึ่งสำหรับการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบัน

1.3 จากผลการวิจัยที่ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ แก่บัณฑิต มสธ. ด้วยวิธีการศึกษาทางไกล ซึ่งความรู้และทักษะเหล่านั้น ล้วนเป็นความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ และสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และยังสอดคล้องกับ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในต่างประเทศ มหาวิทยาลัยควรนำแนวทางการพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้บัณฑิตของ มสธ. มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับคนในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ อย่างครบถ้วน

1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ใช้บัณฑิต ส่วนใหญ่ยอมรับในคุณภาพของบัณฑิต มสธ. และให้ความสนใจต่อการสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย และแนวทางความร่วมมือที่เป็นไปได้ ได้แก่ การให้ทุนการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะ มหาวิทยาลัยควรดำเนินการประสานงานต่อไป เพื่อสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต

1.5 จากผลการวิจัยที่พบว่า บัณฑิต ได้สะท้อนถึงสิ่งที่พวกเขาได้รับการปลูกฝังจากมหาวิทยาลัยมากที่สุด ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดแบ่งเวลา ความอดทน ความรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญ ซึ่งมหาวิทยาลัยควรจะเป็นจุดเด่นของมหาวิทยาลัย และนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัย

References

- Bromawong, C. (1998). "Distance education and human resource development" in *Text-book on Technology and educational media and human resource development*. No.2, Chapter 2, School of educational studies, Sukhothai Thammathirat Open University. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Daniel, J. S., and others (eds.). (1982). *Learning at a distance: A World Perspective*. Canada: Athabasca University/ICDE.
- Department of Education, Australia. (2016). *Employer Satisfaction Survey: National Report*. Australia: Department of Education.
- Holmberg, B. (1977). *Distance Education: A Survey and Bibliography*. London: Kogan Page.
- Keegan, D. (1986). *The Foundations of Distance Education*. London: Routledge.
- Ken Kay. (2010). *Twenty-First Century Students Need 21st Century Skills*. U.S.A.: Springer Science, Business Media B.V.
- Mckenzie, N., and others. (1975). *Open Learning*. United Kingdom: UNESCO Press.
- Office of Higher Education Commission. (2014). *National quality of higher education framework, 2009 and practice guidelines*. Retrieved accessed March, 2015, from <http://graduate-school.bu.ac.th>. (in Thai)
- Perry, W. (1977). *The Open University*. San Francisco: Jossey-Bass Inc.
- Planning Division, Sukhothai Thammathirat Open University. (2016). *Statistics of Sukhothai Thammathirat Open University'Students in the Year 2014-2015*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Sivapalan Selvadurai, Er Ah Choy & Marlyna Maros. (2012). "Generic Skills of Prospective Graduates from the Employers' Perspectives." *Asian Social Science*. Vol. 8, No. 12; 2012, 295-303.
- Srisa-An, W. (1986). *Distance education*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Sungsri, S. (2006). *Distance education*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Printing House. (in Thai)
- Technology Rachamongkol Thanyaburi University. (2015). Employers' satisfaction on quality of Technology Rachamongkol Thanyaburi University graduates. Pathumthani: Student development division, Technology Rachamongkol Thanyaburi University. (in Thai)
- University of North Dakota, Office of Institutional Research. (2011). *Employer Satisfaction Survey*, June 13, 2011. U.S.A.: University of North Dakota.